VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Talousarvioesitys 2024 ja julkisen talouden suunnitelma 2024–2027

9.10.2023

Talouden näkymät

- Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta ja investointeja.
  - Suomen talous ei kasvakaan v. 2023.
- Vuonna 2024 kotitalouksien tulot kasvavat hintoja nopeammin ja korkojen nousu on ohi.
  - Ostovoiman kasvu lisää kulutusta ja BKT kasvaa 1,2 %.
  - Talouskasvua heikentää kuitenkin edelleen rakentamisen heikko tilanne.
- Vuonna 2025 kasvu nopeutuu 1,8 prosenttiin, kun kulutuksen kasvun lisäksi investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää.

Kansantalouden kehitys

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
BKT:n arvo, mrd. euroa	250,9	268,7	281,6	291,1	303,0	315,5	327,8
BKT, määrän muutos, %	3,2	1,6	0,0	1,2	1,8	1,7	1,6
Työttömyysaste, %	7,7	6,8	7,1	7,2	7,0	6,6	6,4
Työllisyysaste, %	72,3	73,8	73,8	73,8	74,3	74,8	75,2
Kuluttajahintaindeksi, muutos-%	2,2	7,1	6,2	2,2	1,7	2,0	2,0
Pitkä korko, 10 v, %	-0,1	1,7	3,1	3,2	3,2	3,1	3,1

Julkisen talouden näkymät

- Julkisen talouden rahoitusasema heikentyy v. 2023 merkittävästi vuoteen 2022 verrattuna.
  - Taustalla talouskasvun seisahtuminen, monet aikaisemmin päätetyt toimet sekä inflaatiosta johtuva menojen nousu.
- Hallituksen päättämistä julkista taloutta vahvistavista toimista huolimatta julkisen talouden tila heikkenee lähivuosina.
- Ennustejakson loppupuolella julkinen talous alkaa vahvistua, kun talouskasvu nopeutuu ja samaan aikaan myös sopeutustoimet purevat.
  - Julkinen talous pysyy silti huomattavan alijäämäisenä.

Julkisen talouden keskeisiä tunnuslukuja, % / BKT

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verot ja sosiaaliturvamaksut	43,1	42,9	41,7	40,8	40,6	40,2	40,0
Julkisyhteisöjen menot	55,7	53,4	54,7	54,7	54,6	53,8	53,2
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto	-2,9	-0,8	-2,4	-3,2	-3,4	-3,0	-2,8
— Valtionhallinto	-3,2	-1,6	-3,3	-3,4	-4,2	-3,7	-3,5
— Kuntahallinto	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,4
— Hyvinvointialueet			-0,4	-0,5	-0,3	-0,4	-0,5
— Työeläkelaitokset	0,7	0,9	1,0	1,0	1,3	1,3	1,3
— Muut sosiaaliturvarahastot	-0,1	0,1	0,4	-0,1	0,1	0,1	0,1
Perusjäämä	-2,4	-0,3	-1,6	-2,0	-2,0	-1,6	-1,3
Rakenteellinen jäämä	-2,4	-0,4	-1,3	-2,2	-2,8	-2,7	-2,9
Julkisyhteisöjen bruttovelka	72,5	72,9	74,2	76,8	78,9	80,4	81,6
Valtionvelka[1)]	51,3	52,7	54,3	56,4	58,4	59,6	60,6

1) VM:n kansantalousosaston arvio valtion velasta eroaa budjetoidun perusteella arvioidusta.

Finanssipolitiikan linja

- Hallituksen tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja kääntää Suomen velkaantumiskehitys.
- Hallituksen tavoitteena on, että julkisen talouden rahoitusasema kohenee siten, että julkisen talouden alijäämä on korkeintaan 1 % suhteessa BKT:hen vuoteen 2027 mennessä.
- Hallitus sitoutuu vaalikauden aikana vahvistamaan julkista taloutta pysyvästi 6 mrd. eurolla vuoden 2027 tasolla.
  - Menoja sopeutetaan hallituksen päätöksin nettomääräisesti noin 4 mrd. euroa vuoden 2027 tasolla.
  - Lisäksi hallitus on linjannut rakennepoliittisista toimista, joilla tavoitellaan julkisen talouden vahvistumista n. 2 mrd. eurolla vuoden 2027 tasolla.
  - Hallitus seuraa aktiivisesti toimenpidekokonaisuuden toteutumista sekä reagoi tarvittaessa korvaavilla toimenpiteillä.

Talousarvioesityksen keskeiset kokonaisuudet ja määrärahat

Budjettitalouden menot vuonna 2024

- Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 87,9 mrd. euroa, joka on 6,5 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa.
- Määrärahatason kasvua vuoteen 2023 verrattuna selittävät suurimpina tekijöinä mm.
  - Vuoden 2024 lakisääteiset ja sopimusperusteiset indeksitarkistukset (1,7 mrd. euroa)
  - Korkomenot (1,6 mrd. euroa) sekä
  - Hyvinvointialueille kohdennetaan indeksitarkistuksen lisäksi rahoitusta 3,4 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa.
    - Vuoden 2023 vertailulukua pienentää se, että vuoden 2023 rahoituksesta 1,9 mrd. euroa maksettiin jo joulukuussa 2022.
- Määrärahatasoa nostavat myös lisäpanostukset T&K-toimintaan (n. 260 milj. euroa)

- Menotasoa alentavat hallitusohjelman mukaiset uudistukset ja menosäästöt.

Hallitusohjelman mukaiset säästöt ja määrärahalisäykset

- Hallitusohjelma (liite B) sisältää toimet, joilla tavoitellaan nettomääräisesti 4 mrd. euron julkisen talouden sopeutusta vuoden 2027 tasolla.
  - Kokonaisuus sisältää säästöjen lisäksi menolisäyksiä, sekä myös tuloja lisääviä toimia.
  - Joiltain osin toimenpiteiden vaikutusarviot ovat tarkentuneet hallitusohjelman valmistumisen jälkeen, ja myös kohdentuminen eri julkisen talouden sektoreiden välillä on täsmentynyt.
- Menolinjaukset tuottavat nettomääräisesti n. 0,8 mrd. euron säästövaikutuksen valtion budjettitalouteen v. 2024.
- Kehyskauden lopulla v. 2027 hallitusohjelman menopäätösten vaikutus on 2,5 mrd. euroa, kun huomioidaan indeksisäästöjen nimellinen vaikutus.
  - Luvut eivät huomioi sitä, että etuuksiin tehtävät säästöt vähentävät verotuloja.

Hallitusohjelman mukaiset valtion budjettitalouden määrärahasäästöt ja -lisäykset (netto), milj. euroa

(- = määrärahasäästöä, + = määrärahalisäystä)	2024	2025	2026	2027
Koulutus ja osaaminen	9	44	61	28
Sosiaali- ja terveyspalvelut	-141	-178	-246	-430
Sosiaaliturva ja -etuudet	-212	-473	-499	-564
Indeksisidonnaiset kokonaisuudet (vaikutus vuoden 2024 hintatasossa)	-195	-194	-194	-194
Maa- ja metsätalous, ympäristö	-13	-44	-70	-68
Elinkeinoelämä, liikenne ja asuminen	-209	-274	-370	-421
Maanpuolustus, yleinen turvallisuus, maahanmuutto ja kehitysyhteistyö	-19	-30	-121	-213
Hallinto	-10	-105	-155	-276
Yhteensä	-792	-1 254	-1 595	-2 138

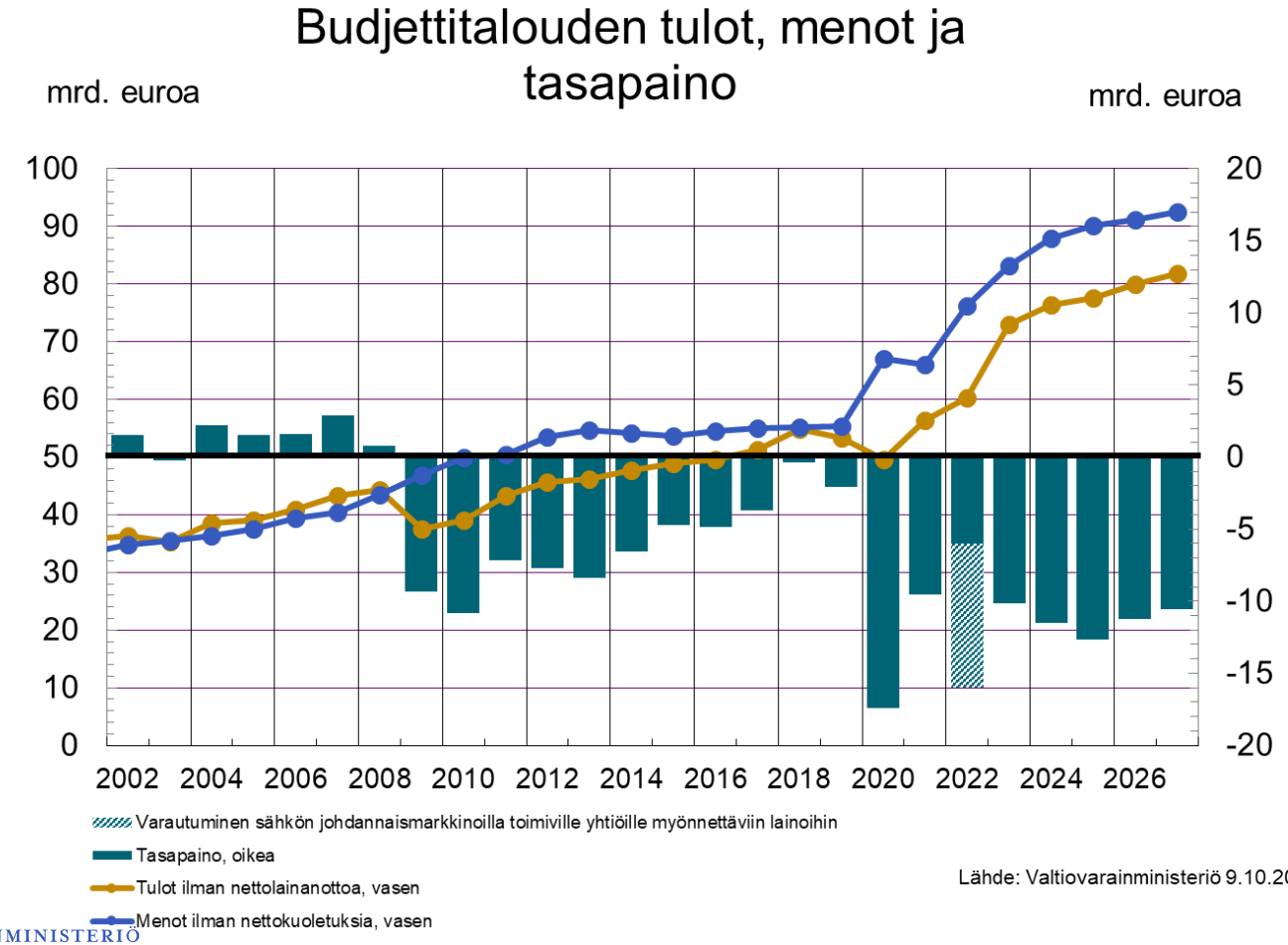
Kertaluonteinen 4 mrd. euron investointiohjelma

- Rahoitetaan valtion omaisuustuloilla, purkamalla valtio-omisteisten listaamattomien yhtiöiden ylipääomituksia sekä tekemällä tuloutuksia Valtion asuntorahastosta rahaston nykytasoista toimintaa vaarantamatta.
- Menoja budjetoidaan varmistettujen tulojen mahdollistamissa rajoissa.
- Varmistettuja tuloja on tässä vaiheessa n. 1 020 milj. euroa.
  - 800 milj. euron tuloutukset Valtion asuntorahastosta.
  - Ilmastorahasto Oy:n pääomituksen peruminen 100 milj. euroa (LTAE 2 / 2023).
  - Ilmastorahastosta siirrettävistä osakkeista aiheutuu n. 120 milj. euron ylimääräinen verotulo.
- Talousarvioesityksessä ja JTS:ssä kohdennetaan investointiohjelmaan yhteensä 734 milj. euroa määrärahoina ja valtuuksina.

Investointiohjelmasta vuoden 2024 budjettiin sisältyy muun muassa seuraavia toimia

- Väyläverkon korjausvelan purkuun 250 milj. euroa
- Uusiin väylähankkeisiin lähes 350 milj. euron valtuudet
- Sote-palveluiden vaikuttavuusinvestointeihin ja hoitojonojen purkuun (Kela-korvaukset) n. 80 milj. euroa
- Puhtaan energian Suomen kärkihankkeeseen (lataus- ja tankkausinfra) 10 milj. euron valtuus
- Palokin koskien patojen purun suunnittelu (0,45 milj. euroa)

Alijäämäluvut ovat synkkiä, mutta kaikki hallituksen toimien vaikutukset eivät ole vielä näkyvissä

Lähde: Valtiovarainministeriö 9.10.2023

Tasapaino:

2020 (TP): -17,4 mrd. euroa

2021 (TP): -9,6 mrd. euroa

2022 (TP): -6,0 mrd. euroa

2023 (LTAE2): -10,2 mrd. euroa

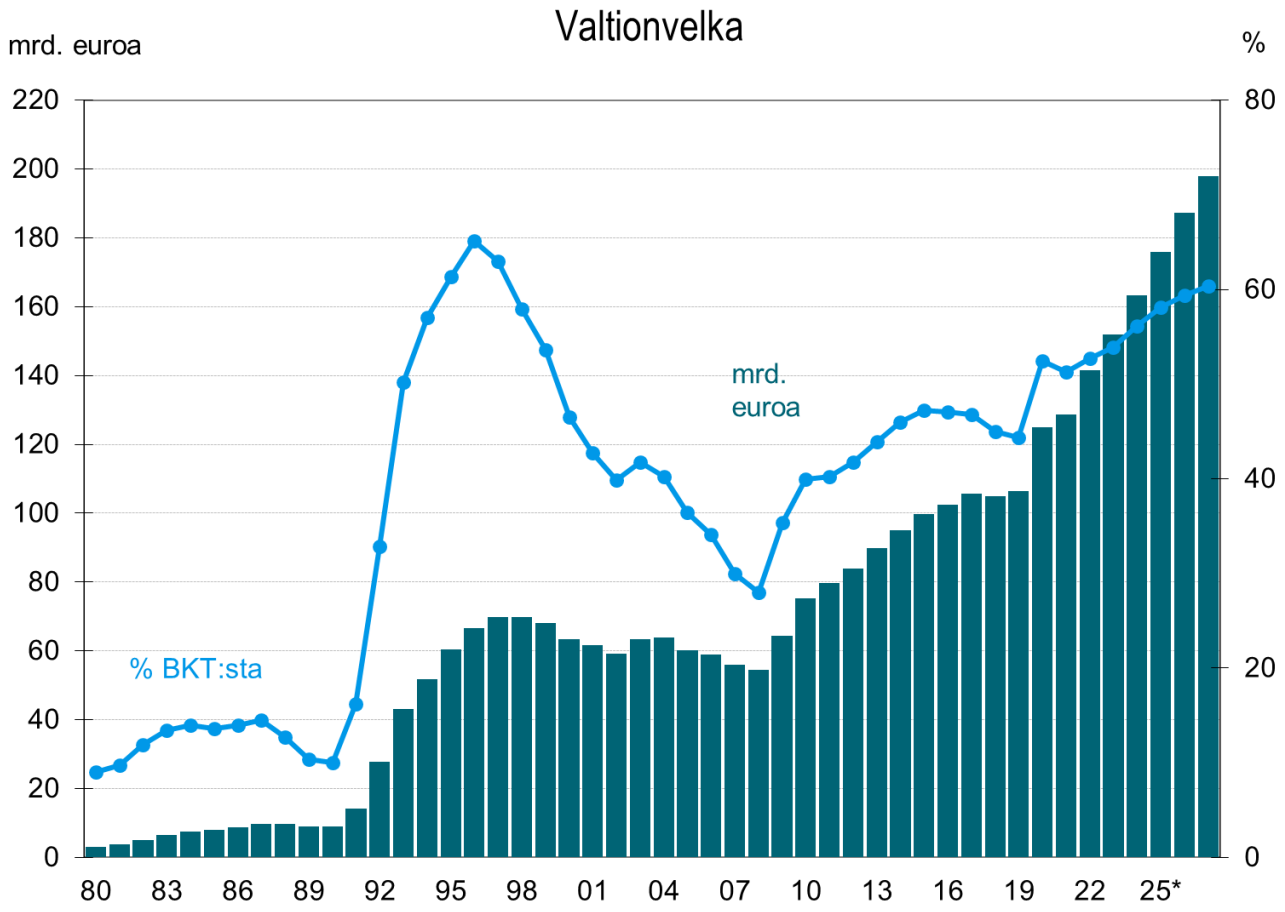
2024 (TAE): -11,5 mrd. euroa

2025 (kehys): -12,7 mrd. euroa

2026 (kehys): -11,3 mrd. euroa

2027 (kehys): -10,6 mrd. euroa

Valtion velan määrä

Lähde: Valtiovarainministeriö 9.10.2023

- Vuoden 2024 lopussa:
  - 163 mrd. euroa
  - 56 % / BKT
- Vuoden 2027 lopussa:
  - 198 mrd. euroa
  - 60 % / BKT

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

VM.FI | @VMUUTISET